

مقاله‌ی کوتاه علمی

گزارش دو گونه زنبور پارازیتوئید (Hym.: Chalcidoidea) از شپشک نخودی

انجیر در ایران

شهرام حسامی^{۱*}، عباس محمدی خرم‌آبادی^۲ و سلمی سادات سید ابراهیمی^۱

۱- گروه گیاه‌پزشکی، دانشکده‌ی کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شیراز، ۲- دانشکده‌ی کشاورزی و منابع طبیعی داراب، دانشگاه شیراز.

*مسئول مکاتبات، پست الکترونیکی: shahram.hesami@gmail.com

Report of two chalcid wasps (Hym.: Chalcidoidea) from fig soft scale in Iran

S. Hesami^{1&*}, A. Mohammadi Khoramabadi² and S. Seyedebrahimi¹

1. Department of Plant Protection, College of Agriculture, Islamic Azad University, Shiraz branch, Shiraz, Iran, 2. College of Agriculture and Natural Resources of Darab, Shiraz University, Darab, Iran.

*Corresponding author, Email: shahram.hesami@gmail.com

Abstract

In this study, two reared chalcid wasps are newly recorded from Fars province, Iran, as the natural enemies of fig soft scale, *Eulecanium* sp. (Hemiptera: Coccidae): (1) *Scutellista caerulea* (Fonscolombe) (Pteromalidae: Eunotinae) and (2) *Blastothrix hungarica* Erdős (Encyrtidae: Encyrtinae). Both species were collected from Estahaban (May 2005) and Darab (September 2005; June 2006).

طی مطالعه‌ای در سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ جهت بررسی دشمنان طبیعی شپشک نخودی انجیر *Eulecanium* sp. (Hem.: Coccidae)، نمونه‌های مختلف شاخه‌های انجیر آلوده به شپشک از نقاط مختلف استان فارس جمع‌آوری و در آزمایشگاه نگهداری شدند. دو گونه زنبور به شرح زیر خارج شدند که هر دو برای فون حشرات ایران جدید هستند:

- *Scutellista caerulea* (Fonscolombe)

این گونه متعلق به خانواده‌ی Pteromalidae و زیرخانواده‌ی Eunotinae می‌باشد. سپرچه در این گونه پهن و توسعه‌یافته است و حدود نیمی از شکم را می‌پوشاند. بدن حشره‌ی ماده به رنگ آبی تیره‌ی متالیک و شاخک و پنجه قهوه‌ای روشن است. حشره‌ی نر شاخک سیاه‌رنگ دارد (Viggiani, 1997). این گونه پراکنش جهانی دارد و از روی گونه‌های متعددی از شپشک‌های نرم‌تن و سپردار گزارش شده است (Noyes, 2006). لارو آن شکارگر تخم و لاروهای جوان در

زیر سپر میزبان است (Viggiani, 1997). این گونه از مناطق استهبان (اردیبهشت ۱۳۸۴) و داراب (شهریور ۱۳۸۴ و خرداد ۱۳۸۵) در استان فارس جمع‌آوری شد. نام علمی این گونه توسط دکتر میکتات دوگانلار (دانشگاه مصطفی کمال ترکیه) تأیید گردید.

- *Blastothrix hungarica* Erdős

این گونه متعلق به خانواده‌ی Encyrtidae و زیرخانواده‌ی Encyrtinae می‌باشد. در این گونه طول رگبال کناری (marginal vein) بیشتر از عرض آن است و طول رگبال postmarginal بیش از ۱/۵ برابر طول رگبال کناری است. اسکاپ کم و بیش پهن و نوک گرز شاخک عریض و کوتاه شده است که این مهم‌ترین تفاوت این گونه با گونه‌ی *B. britannica* Girault است، به طوری که در گونه‌ی اخیر نوک گرز شاخک کاملاً گرد است. گونه‌ی *B. hungarica* در بسیاری از کشورهای اروپایی، شوروی سابق (قفقاز، گرجستان، اوکراین و آسیای مرکزی)، ترکیه، افغانستان و ژاپن انتشار دارد و پارازیتونید اولیه‌ی شپشک‌های نرم‌تن Coccidae می‌باشد (Boucek, 1988; Noyes, 2006). این گونه که از مناطق استهبان (اردیبهشت ۱۳۸۴) و داراب (شهریور ۱۳۸۴ و خرداد ۱۳۸۵) در استان فارس جمع‌آوری شد، توسط امیلیو گوئریری (موسسه‌ی گیاه‌پزشکی مرکز تحقیقات ملی ایتالیا) شناسایی گردید. نمونه‌هایی از این گونه‌ها در کلکسیون حشرات دانشگاه آزاد اسلامی شیراز نگهداری می‌شود.

منابع

- Boucek, Z.** (1988) *Australasian Chalcidoidea (Hymenoptera); a biosystematic revision of genera of fourteen families, with a reclassification of species*. 832 pp. CAB International, Wallingford, Oxon.
- Noyes, J. S.** (2006) Universal Chalcidoidea database, world wide web electronic publication. Available on: <http://www.nhm.ac.uk/entomology/chalcidoids/index.html> (accessed 23 February 2006).
- Viggiani, G.** (1997) Eulophidae, Pteromalidae, Eupelmidae and Signiphoridae. pp. 147-158 in Ben-Dov, Y. & Hodgson, C. J. (Eds) *Soft scale insects: their biology, natural enemies and control*. 442 pp. Elsevier Science B.V.